

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

הנחיות לקליטת מטפלים באמצעות אמנויות במערכת החינוך

אייר תשע"ז מאי 2017

משרד החינוך מעסיק מטפלים באמצעות אמנויות מאז חקיקת חוק החינוך המיוחד בשנת 1988. מקצוע הטיפול באמצעות אמנויות כולל 6 תחומים בלבד: אמנות-חזותית, דרמה, פסיכודרמה, ביבליותרפיה, מוסיקה ותנועה. כיום עובדים מטפלים באמצעות אמנויות במרבית מסגרות החינוך המיוחד ובחלק ממסגרות החינוך הרגיל, כחלק מצוות רב-מקצועי.

עד שנת 2004, הועסקו מטפלים באמצעות אמנויות במערכת החינוך, על סמך תעודת "הכרה במעמד" של משרד הבריאות. מאז, מתקיים תהליך להסדרת מקצוע הטיפול באמנויות במסגרת חוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשמ"ח – 2008, שטרם הושלם. לפיכך, משרד החינוך פועל מכוח סמכותו לפי הוראת סעיף 18 לחוק החינוך המיוחד, התשמ"ח-1988, המסמיכה את המשרד לקבוע אמות מידה לקבלה לעבודה של מטפלים שאינם מורים, וזאת-בהסכמת משרד הבריאות ובהסתמך על חוזר מנכ"ל משרד הבריאות מס' 19/10 משנת 2010.

לצורך כך, קבע משרד החינוך הנחיות ביניים הכתובות במחווון, לקבלת עובדים מתחום הטיפול באמצעות אמנויות למערכת החינוך, עד להסדרת החוק. יש להדגיש, כי המחווון קובע תנאים לצורך העסקת עובדים בתחום הטיפול באמצעות אמנויות במוסדות משרד החינוך בלבד. אין לראות במחווון זה קביעת תנאים להכרה במקצוע כיום, או התחייבות כלשהי להכרה עתידית בעובד העומד בתנאי המחווון, מרגע שיוסדר החוק.

בשנת 2011, פרסם האגף לחינוך מיוחד לראשונה נוהל חדש לקליטת מטפלים באמצעות אמנויות. כחלק מאותו נוהל הוגדר המחווון, הכולל את כל הדרישות מבחינת לימודים אקדמיים, התנסות בתחום האמנותי וההכשרה המעשית בתחום הטיפול אותם מתבקש המועמד להציג לשם העסקתו במערכת החינוך.

בשנים האחרונות, מתחוללת מגמת שינוי בהליך הכשרת המטפלים באמצעות אמנויות בישראל. מרבית תכניות ההכשרה עברו, או נמצאות בהליך מעבר, למתכונת תואר שני, באישור המל"ג. אי לכך, עודכן המחווון לקליטת מטפלים באמנויות במערכת החינוך בהתאם.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

נכון להיום קיימים שלושה מתווי הכשרה אפשריים :

- לימודי תעודה
- לימודי תואר שני
- לימודים בחו"ל

המחווון מתייחס לכל מתווה בנפרד ומגדיר את הדרישות מבוגריו, על פי 5 סעיפים מרכזיים :

- תנאים מקדימים לתכנית ההכשרה
- תעודות נדרשות בסיום לימודים
- התנסות בתחום האמנותי הספציפי
- הכשרה מעשית
- תנאים ייחודיים

בוגרי תכניות לימודי תעודה יתקבלו רק אם סיימו את לימודיהם עד 2018.

להלן פירוט הנחיות לבוגרי תואר שני.

על מנת להתקבל כמטפל באמצעות אמנויות במערכת החינוך, נדרש המועמד להשלים את סך כל 1,560 שעות ההכשרה המעשית.

בתכניות ללימודי תואר שני, ההכשרה המעשית מחולקת ל- 600 שעות הכשרה מעשית במהלך לימודי התואר והכשרה מעשית מתקדמת בת 960 שעות, לאחר סיום לימודי התואר השני. הכשרה זו מחויבת בהדרכה מטעם המסגרת האקדמית. בסיום תהליך הכשרת המטפל, על מנת שיוכל להתקבל לעבודה במערכת החינוך, יהיה עליו להציג שתי תעודות מטעם המוסד האקדמי בו הוכשר :

- תואר שני בטיפול באמצעות אמנויות עם פרוט תחום התמחות (אמנות חזותית, מוסיקה, ביבליותרפיה, תנועה, דרמה ופסיכודרמה).
- סיום הכשרה מעשית מתקדמת.

קיימת אפשרות ללומדים טיפול באמצעות אמנויות בתכנית לתואר שני, לבצע הכשרה מעשית מתקדמת במערכת החינוך. לשם כך, עליהם להציג אישור הרשמה לשנת לימודים שלישית - שנת הכשרה מעשית מתקדמת, אישור זכאות לתואר - במסלול ללא תזה, או אישור סיום חובות לימודים - במסלול עם תזה. בשנה זו יקבלו הדרכה מותאמת במערכת החינוך ובמסגרת התכנית האקדמית במקביל. לאורך תקופה זו, מחויבת חתימת מומחה תחום טיפול באמנויות (שהוא המדריך המקצועי המלווה מטעם מערכת החינוך) על כל מסמך שיוצא תחת ידיו של הלומד. להכשרה מעשית מתקדמת.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

תהליך קליטה מומלץ:

- המועמד יציג אישורים ותעודות כנדרש על פי המחווה, בהתאמה למתווה ההכשרה בו למד. יש לוודא שהוא עומד בכל סעיפיו, ללא יוצא מן הכלל.
- מועמד להעסקה שעמד בכל התנאים, במצטבר, יוזמן לראיון אישי אצל מנהל המוסד החינוכי ו/או המת"א בראיון ישתתף מומחה תחום הטיפול באמצעות אמנויות או מטפל באמצעות אמנויות בעל ותק של לפחות 7 שנים בתחום הטיפולי במערכת החינוך.
- יקבל את אישור המפקח על החינוך המיוחד במחוז.
- יופנה ע"י המפקח לאגף כוח אדם בהוראה.

ביצוע הנוהל כלשונו והקפדה כל סעיפי המחווה, יסייעו לשמור על הרמה המקצועית של העובדים ועל רמת השרות הנאותה שלנו, כארגון.

*המסמך נכתב בלשון זכר אך מיועד לשני המינים כאחד